

1' סנהדרין ד' נ"ד אצ"פ, שחטא ישראל... ואוסו קרו ל'פ', ורש"י

כעל ישראל פואשט בחטאו עד עכ"פ - ולפי פגמ' שם בנוסף לזה שמעל בחרם אבר עכן על עשרת הדברות - ובכל זאת כתוב, שחטא ישראל - עדיין נקראו ישראל, פרי ישראל שחטא עדיין שמו ישראל.

בימות מלכות אוחז' יסוד עס בנועל עזר שנתע"ר ואח"כ חזר עסור -

2' ימות ד' נ"ז אצ"פ, שבע ועל... קידושין

ער שנתע"ר וחזר בו מקבלת פמלות נשאר יפודי וקידושין קידושין.

ופנה, אס כי ישראל אצ"פ שחטא ישראל פואו, בנועל עזר רבה פלכות אין דין בעל פערירפ כדן יראו שמיס - פרי ברוב פמלות שבין אדם לחבירו כתוב, אחיר', עמיתך', ורעך', וירשו חז"ל ברוב פפרשיות פאלו שתיאור מי שפמלו מכוונת כלפי פוסוק בא למעט מי שאינו מתנעל כאח, עמית, ורע. כמה דזמנאות -

לכא תשנא את **אחיק** לפי פגמ' בפסחים לכא שייך במי שעבר עבירה ולא עשה תשובה (ויש אפילו מלוא עשנותו - אורח חיים).

לכא תונן איש את **עמיתו** לפי פגמ' בבבא מלוא לכא שייך במי שאינו יראו שמיס (רבינו יונה פסביר שמדובר במומר ואפילו עתאון) ומותר לעשתמש באוננות דברים על מנת לבודד אותו כדי שיחזור בתשובה.

פוכיח תוכיח את **עמיתך** לפי פתנא דבי אליהו ופגמ' בא ערמוז ללא תוכיח ל'פ' פ' שניבך.

בלדק תשפוט **עמיתך** ע"פ פגמ' פגמ' ורבינו יונה מלמד שדנים את פרגע כלל חובה.

ואפבת **לרעך** כמוך ע"פ פגמ' פגמ' פגמ' לפי פגמ' לכא שייך באפיקורס עיני מלכות ב"ע פעיקרים.

במ' עבדוה זרה מלכות סט"א פמחלקת בין בעלי פערירה למינפס -

3' עבדוה זרה ד' כ"ו סוף ע"א, תנן רבי אבהו... ולא מצאין, ורש"י

רבי אבהו פביע בריתא לפני רבי יוחנן, ובה נאמר שזבדי כוכבים ורוצים (פפרוים בעל) אין ענן ערפילי עס מסכנת מות אבד אסור ענן עזרום עפס למות, וכמרים עעבדוה זרה ומלשינים ומורים מורדים אותם לבור כדי שימותו.

4' עס כ"ו אצ"פ, א"ע אנן שונא... סמי מכאן מומר'

רבי יוחנן תמא על פגמ' - איך אפשר למור שגורים מיתו למומר כשפתורה מתיבת, עפשיב את אבידתו מיתורא דקרא! וחזר בו רבי אבהו מלכעלם את פומר עס אלו מורים ואלא מצאין.

5' תוס' עס ד"ה אנן שונא... אבידת אפוי'

פתוס' פקשו - איך פביאו רא"י מחיוב פשבת אבידתו ערבלת נפש, עס פמוסר אסור לכאד מונן פנן שמפסדים את ירשין ואולי פס יראו פקשו? ותירלו פתוס' שפחיוב ערפילי נעש מ'שחטא נעמד מפשבת אבידתו ואם רבתה פתורה מומר ענן פשבה מ'שחטא יש חיוב ערפילי.

זה שערבלת נפשות נעמדת מפשבת אבידתו מפורש בסנהדרין שפוא ריבוי מוושבותו ושם בעל מבורר ש, לכא תצמדו עס דס רעך' לכא בא אלכא עחייב את מי שאין בידו ערפילי שחייב ע"י מלשינה את מי שמעל ערפילי, וסוברים פתוס' שציקר מלות פבלע פוא מפשבת אבידתו וכסם שחייבים לעחזיר את אבידתו על פומר כחייבים ערפילי אותו.

בספר פיראים חולק על פתוס' -

6' ספר יראים ער"א מתי' ס' מ"ו, וס' מ"ז, ואוס פואו עברין... ותרבית'

לפי פיראים מלות וחי אחיך עמך כולל פחיוב ערפילי ערפילי - ואין בעל עבירה בעל, וכן מלות פלואו ואיסור רבית, ופריבוי פפשבת אבידתו מנדי פרא"ס שאינו מחייב ערפילי - ופואו חולק על פתוס' - וזה שרבי יוחנן תמא על דברי רבי אבהו פ"ה ע"ה ע"ה דין מורדין בלמד שלם מסתבר שפ"ה מלוא ערפילי את מי שנתרבה ענן פשבת אבידתו - אבד אין חיוב ערפילי, ולכן רוצי בהמה דקה לכא מצאין שפרקו מצע ע"מס על איסור ע"ה.

וינא ערפי פתוס' יש מלוא ערפילי את פומר אבד לכא לפי פיראים, אלכא שדברי פגמ' שרואי בהמה דקה לכא מצאין ולא מורדין קשים עשיית פתוס' - למא אין ערפילי אותם ולמא פס שנים משאר כל פמורים?

7' תוס' ע"ה כ"ו אצ"פ ופרוים, וא"ת...

לפי פתוס' עקרו חז"ל את פחיוב ערפילי רוצי בהמה דקה כדי שיחזרו בתשובה.

הרמב"ם פבין את פסולת בלורא אחרת-

8 הרמב"ם פרק ד' רולח ושחירת פנפ פל' י"א ו"ב, וכס"ח פו"ב, ... אינן אומדן ברשעו תמיד'

פל' הרמב"ם מסקנת פל' פ"א שיש חיוב לפל' את פומר וכחו פתוס' וכו' שרפי בפל' דקפ לא מצל'ן עש פל' הרמב"ם סו אחר של פומר- מ' שמתמיד בעל-פל' ואין מל' לפל' אונתו.

וא"כ- מ' שעבר עבירה ול' אש תשובה מותר לשל' אכל חייבים לפוכי אונתו ואסור לספר עליו לשון פל' וחייבים לפל' מותר לתאבון מותר לפל' בדברים ולפי פירוס' אין חיוב לפל' אכל לפ' פתוס' ופומר"ם חייבים לפל' ול' ורופי בפל' דקפ אין לפל' לכ"ע- לפ' פתוס' פ"א תקנת חז"ל מיוחדת ול' בפל' דקפ ולפי הרמב"ם כן פד'ן בכל מ' שמתמיד בעבירה.

9 אבדוה זרה דל' כ"ו ע"ב, ול' ש' ל'... לפכעיס'

פל' הרמב"ם פקש פל' שנתרבה לפשבת אבידתו פוא פומר לתאבון- שאוכל נביל' כסאין פננו פשר שחוס', אכל מ' שאוכל איסור אפילו כשפפיתר מונח פננו אין לפל' ל' אבידה ומוריד'ן ול' מצל'ן אונתו- ופ"פ ל' ל' אבדו לפרש את פומר בברייתא פומר כל' - פומר לפכעיס'?

ול' ש' פל' הרמב"ם-

10 פ"ה, קס"ב... אפלי' כוכבים'

ר' אחא ורבינא נחלקו אם פומר לפכעיס' נחש לפומר או לפל'ן, ורבי אבדו סובר שפוא מ'ן וכבר נכל' מ'ן שבברייתא ומפלי' לא פ"פ שייק לפרש את פומר בברייתא פומר לפכעיס'.

אונתו מחלוקת ר' אחא ורבינא מופיעה במסכת פוריות, ושם מביא פל' ברייתא פתומה-

11 פוריות דל' י"א ע"א, תנן רבנן אכל חלב... ושתה מ'ן נסק' (תנינא)

פברייתא פתחה בפל' שפאכל חלב פוא פומר, ואח"כ שאכל איזו פומר- ופשיבה פאכל נבלת וריפות שקלים ורמשים ושתה מ'ן נסק' - ופירשה פל' בשם רבי יוחנן את פברייתא ככ- פומר לפכעיס' פ"פ ז' פומר אכל פומר לפכעיס' פוא מ'ן ואיזו בודאי פומר לפכעיס' ז' פאכל נבלות וריפות שקלים ורמשים - דברים מאוסים של' שייק בהם תאבון.

ופנה, רבי יוחנן פירש את פברייתא לפי פל' שפומר לפכעיס' פרי פוא מ'ן, אכל לפ' מ"ד פומר לפכעיס' פומר קשים דברי פברייתא-

12 פתוס' ע"ז דל' כ"ו ע"ב ד"ה וחז' אומר, י"ד דנאן דאית ל'...

פתוס' פירש שלפי מ"ד פומר לפכעיס' פומר ש'ן חלקי פברייתא אסקים בש' מ'ן מומרים - פומר שמל'ן פומר שמוריד'ן- דפ"ן פומר לתאבון שנתרבה לפל' פשבת אבדו ופל' פל', פומר לפכעיס' אף שפוא פומר ככל זאת מוריד'ן אונתו - וסוברים פתוס' שלכ"ע מוריד'ן את פומר לפכעיס' ול' נחלקו אכל אם נקרא פומר או מ'ן לפל' ספר תורה שכתב - פס"ת שכתבו מ'ן ישראל (רש"י) בע"ז למד את פל' כפשוטו של מ"ד פומר לפכעיס' ד"ן כפומר אין מוריד'ן אונתו).

13 הרמב"ם פרק ד' רולח ושחירת פנפ פל' ח'... לפרל'

הרמב"ם כלל באפיקורס פאבד ע"ז, פומר לפל' אונת לפכעיס', ופכופר בתורה ובנבואה - פכופר בתורה ובנבואה פוא בכלל באפיקורס, ופאבד ע"ז מל' הרמב"ם פל' אבי פומר לפכעיס' פל' פל' ר' אכל ורבינא חז' אכל לפכעיס' מ'ן פו' וחז' אכל לפכעיס' מ'ן פומר פו' אכל איזו מ'ן פאבד ע"ז, ומשנה מפומר"ם שפאבד ע"ז פוא בכלל באפיקורס אפילו אם אבד ע"ז לתאבון (ש' אבד לפכעיס' פרי נכל' בפומר לפכעיס'), וכן פל' לא מל'ן שפאבד סבת אבדתו משנה את הפל'.

פל' פל' שפאבד כשנפ' הרמב"ם את פומרים שאין לפל' חלק לפל' פבא פזכיר את פומר לפכעיס' - וזו פומר-

14 הרמב"ם פרק ט' תשובה פל' ח'

הרמב"ם מנה פומר לפכעיס' לפל' אונת, ואח"כ את פומר לכל פתורה - וברור של' מדובר על פומר לפכעיס' אכל לתאבון וכחו שכתב מפורש, מה בל'... - וא"כ פומר לכל פתורה לתאבון כ"כ ד"ן כפומר לפכעיס' ואין ל' חלק לפל' ב- ומתמנא פוא ע' מפומריד'ן.

פמקור לפל' פומר לכל פתורה פתורה פוא בחול'ן פל' לשחיתו. פל' פומר לפכעיס' ששח' שחיתו נבל' (בראשונ'ם נאמרו כח' פל' אכל ז' - פל' פוסק כש' פתוס' ש' פומר בפסוק, וזכחת ואכלת' מ' שאוכל משר שחוס' כשר לזכוח אכל פל' וכן פומר אינ' בכלל, בר' זכחה') ופ"פ ר' ע'ן שפומר לפל' זרה ששח' ור' פל' ששח' כד'ן מותר לאכול שחיתו, ופל' דחתה את דברי ר' ע'ן מכל ברייתא-

⁵ **אני** שונה לכל אבידת אחיך לרבות
 המומר • ידמה מאי פריך
 דלמא לעולם אימא לך דמורידין
 ואפילו הכי משיבין לו אבידתו דהא
 במסור לאנסים⁹ אף על פי שממוט
 אסור לאבד ביד משום דלמא
 נפיק מיניה ברא מפליא דכתיב יבין
 רשע וזדיק ילבש ואפיה היו מורידין
 וי"ל דשאי הכא דמהוא קרא
 דמריבין השבת אבידתו ילפינן השבת
 גוף בישראל והשבות לרבות אבידת
 גופו

⁶ **סימן מ"ז**

גאון הקב"ה צ"ב דבר סונו וחי אחיך עמך ותניא עמך חיך קודמים לכל אדם ומכלל וחי אחיך למדנו לפדותו מן השבי ולהגבשו בקרה להשקותו בצמאווו ולהאכילו ברעצווו:

סימן מ"ז

ואם הוא עבריון באחת מכל מצות האמורות בתורה במזיד ולא עשה תשובה אינו חייב לא להחיותו ולא להלוותו דכתיב וחי אחיך עמך וכתיב בהלואה מאחד אחיך וכיון שעבר במזיד י"א מכלל אחוה דאחור במצות בענן דקיימא לן צ"ב החובל יש לעבדים צושה דאחיו במצות הוא ותניא בפרק ואליו הן הלוקין במסכת מכות ונקלה אחיך לעינוך כיון שלקה הרי הוא אחיך פ"י שקבל דינו אבל קודם לכן אינו אחיך למדנו שרשע אינו אחיך וי"א מכלל אחוה דאמרין צ"ב צ"ב צ"ב שני הרועים בהמה דקה פ"י גזלנין הן הרועים לא מורידין ולא מעלין אלמא רועי בהמה דקה אינו מצוה להחיותם דקתני ולא מעלין ואף על גב דתניא צ"ב צ"ב דע"ז לכל אצדת אחיך לרבות המומר דוקא לענין אצדה איתרבי ולא ילפינן אחוה להחיותו ולהלוואתו מיניה שאם חויבה להחזיר שלו לא נאמר שריבה לתת לו את שלי וגם צריבית היה מותר להלוותו מהאי טעמא דאחור כתיב לגבי רבית דכתיב כי ימוך אחיך וגומר וכתיב אל תקח מאתו נשך ותרבית

⁷ **וא"ת** מאי האי
 דאחמור רבנן ברועים שאינם פסולים
 אלא מדרבנן וגם הם כשרים לעדות
 אשה כדאיתא בספ"ק דר"ה (דף כג.)
 ואילו בגזלנין שהם פסולין מן התורה
 לכל עדות שבתורה לא אחמור כולי האי
 וכן מומר אוכל נבילות לתיאבון דלכ"ע
 אמרי' הכא דאיתרבי (ד) בין השבת
 גופו והשבת ממוט דחייב להעלות
 ואסור להוריד ואור"י דהיא הטתנת
 משום דלא פסולי אלא דרבנן עשו
 תכמים חזוק כדי שיתט לב לשו"ב וצ"ד
 היו מכין ועונשין שלא מה"ס :

⁸ **אבל** עובדי כוכבים שאין
 בנינו ובינם מלחמה ורועי בהמה דקה בישראל וכיוצא
 בה אין מסבבים להן המיתה ואסור להצילן אם נמו
 למות כגון שראה אחד מהן שנפל לים אינו מעלהו
 שנאמר לא תעמד על דם רעך. ואין זה רעך : י"ב במה
 דברים אמורים בישראל בעל עבירה והעומד ברשעו
 ושונה בו תמיד כגון רועי בהמה דקה שפקרו בגול
 והם הולכים באוולתן . אבל ישראל בעל עבירות שאינו
 עומד ברשעו תמיד אלא עושה עבירות להנאת עצמו
 כגון אוכל נבילות לתיאבון מצוה להצילו ואסור לעמוד
 על דמו :

יב ומ"ש רבינו
 בישראל בעל עבירה העומד ברשעו וכו' אבל
 ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד
 אלא עושה עבירות להנאת עצמו וכו' מצוה
 להצילו . אי"א למה דרישט נמי עשה להנאת
 עצמו הוא דהא רועי בהמה דקה מהמת
 המדה מתוך סס עושים וי"ל שאע"פ שא"י
 ואלו עושין לתיאבון ישט עומד ברשעו תמיד
 וישט אינו עומד ברשעו תמיד

⁹ **לפיכך** • כשאין להם בשר אבל אינו מופקר להיות איסור
 והסר לפניו להגות היסר ולאכול איסור ואם עשין כן זה להפשים :

⁹ **מומר** ולישני ליה כאן במומר אוכל נבילות
 לתיאבון כאן במומר אוכל נבילות להבעים

מין סוף • והא תנא ליה רישא מינין
 כמנה דברים מליט חילוק בין מין
 למומר כגון ספר תורה שכתבו מין
 ישרף ודבאל :

¹⁰ **קסבר** אוכל נבילות להבעים מין הוא איתמר
 מומר פליגי (א) רב אחא ורבינא חד אמר
 לתיאבון מומר להבעים מין הו' וחד אמר
 אפילו להבעים נמי מומר אלא איזהו מין זה
 העובר אלילי כוכבים

¹¹ תנו רבנן (א) אכל חלב זהו מומר ואיזהו מומר אבל נבילות וטריפות שקצים ורמשים ושתה יין נסך (ב) רבי יהודה אומר אף הלובש כלאים אמר מר אבל חלב זהו מומר ואיזהו מומר אוכל נבילות כו' מאי קאמר אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ה"ק אכל חלב לתאבון הרי זה מומר להבעים הרי זה (ג) צדוקי ואיזהו מומר דבסתמו צדוקי הוי אומר אוכל (ד) נבילה וטריפה שקצים ורמשים ושתה יין נסך

¹² י"ע דמאן דלית ליה הכא דהוי מומר מפ' לברייתא הכי אכל חלב הרי זה מומר סתמו לתיאבון שקוב הוא לאכול ומכריון על אבדתו ואין מורידין ואיזו מומר שסתמו להכעיס ואין מכריון על אבדתו וגם היו מורידין אותו לטור לכול נבלות וטריפות דמאסי דומיא דשקלים ורמשים:

¹³ האפיקורסים והם עובדי עבודה זרה או העושה עבירות להבעים אפילו אכל נבילה או לבש שעטנז להבעים הרי זה אפיקורס *ושכופרין בתורה ובנבואה היה מצוה לחרגן

¹⁴ בן שנים הם המטרים מישראל. המומר לעבירה אחת והמומר לכל התורה כולה. מומר לעבירה אחת זה שהחזיק עצמו לעשות אותה עבירה בודין והורגל ונתפרסם בה אפילו היחה מן הקלות כגון שהחזיק חמיד ללבוש שעטנז או להקוף פאה ותמצא כאלו כפלה מצוה זו מן העולם אצלו הרי זה מומר לאותו דבר והיא שיעשה להבעים. מומר לכל התורה כולה כגון החזירים לדתי העובדי כוכבים בשעה שגזרין גזרה וידבק בהם ויאמר מה בצע לי להדבק בישראל שהם שפלים ונרדפים מוב לי שאדבק באלו שידם תקיפה. הרי זה מומר לכל התורה כולה:

¹⁵ מיתביי מבם *ולא כולכם להוציא את המומר מבם בכם חלקתי ולא באומת מן הבהמה להביא בני אדם שרומים לבהמה מכאן אמרו מקבלין קרבנות מפישיני ישראל כדי שיחזרו בהן בתשובה ח"ן מן המומר ומנסך את היין ומחלל שבתות בפרהסיא הא גופא קשיא אמרת מבם ולא כולכם להוציא את המומר והדר תנו מקבלין קרבנות מפישיני ישראל הא לא קשיא רישא ¹⁶ מומר לכל התורה כולה מציעתא מומר לדבר אחד אימא סיפא ח"ן מן המומר ומנסך את היין ומחלל שבת בפרהסיא הא מומר הוי רמי אי מומר לכל התורה כולה היינו רישא ואי מומר לדבר אחד קשיא מציעתא אלא לאו הכי קאמר ח"ן מן המומר לנסך את היין ולחלל שבתות בפרהסיא [?] אלמא מומר לעבודת כוכבים הוה מומר לכל התורה כולה ותויבתא דרב ענן תויבתא

¹⁶ פליגי בה רב אחא ורבינא מניט חלוק בין מין למומר כגון ספר תורה שכתבו מין (ט) ומיהו כי פליגי בשאר עבירות אכל מומר לחלל שבתות בפרהסיא דט כמומר לכל האורה טלה כדמכת בפ"ק דחולין (97 ה.):

חזון ¹⁷ הלכות שחיטה סימן ב' איש

וּנְרָאָה דאין דין מורידין אלא בזמן שהשגחתו ית' גלוי' כמו בזמן שהיו נסים מאוין ומשמש בת קול, ולדיקי הדור תחת השגחה פרטית הנראית לעין כל, והכופרים אז הוא נבליזות מיוחדות בהעייית היוצר לתאוות והפקרות, ואז היה ציעור רשעים גדרו של עולם שהכל ידעו כי הדחת הדור מציא פורעניות לעולם ומציא דבר וחרב ורעב ועולם, אכל בזמן ההעלם שנכרתה האמונה מן דלת העם אין צמעשה הורדה גדר הפרצה אלא הוספת הפרצה שיהי' בעיניהם כמעשה השחתה ואלמות ח"ו וכיון שכל עמנו לתקן אין הדיו נוהג בשעה שאין צו תיקון ועלינו להחזירם בעצותות אהבה ולהעמידם בקרן אורה צמה שידינו מגעת.